

DOI: <https://doi.org/10.36719/2663-4619/112/162-167>

Məhəməd Məmmədov
Bakı Dövlət Universiteti
<https://orcid.org/0009-0007-4984-6153>
mmammadov870@gmail.com

Azərbaycan Respublikasında siyasi plüralizmin formalaşmasında və inkişafında medianın rolu

Abstract

Məqalədə Azərbaycan Respublikasında kütləvi informasiya vasitələrinin fəaliyyəti araşdırılır. Onların demokratiyanın və siyasi plüralizmin formalaşmasında və inkişafında rolu üzə çıxarılır. Respublikada kütləvi informasiya vasitələrinin fəaliyyətinin dövlət tərəfindən qanunvericilik təminatı prosesi mərhələli şəkildə təhlil edilir. Azərbaycan Respublikası demokratik inkişaf yolu ilə inamla irəliləyir. Artıq ölkəmizdə bunun üçün lazımi institutlar, hüquqi baza formalaşmışdır. Dövlət quruculuğu sahəsində aparılan islahatlar dövlət hakimiyyətinin hakimiyyət bölgüsü prinsipi əsasında həyata keçirilməsini təmin etdi. Respublikada siyasi partiyaların, müxtəlif yönümlü ictimai təşkilatların sərbəst fəaliyyəti, çoxsaylı mətbu orqanların sərbəst fəaliyyəti, özəl televiziya və radio kanallarının yayımı və digər bu kimi faktlar siyasi plüralizmin, siyasi plüralizmin, siyasi iradə azadlığının konkret, aydın nəticələridir. Azərbaycanda demokratik ab-hava hökm sürür.

Açar sözlər: media, plüralizm, senzura, jurnalistika, mətbuat, demokratiya

Mammad Mammadov
Baku State University
<https://orcid.org/0009-0007-4984-6153>
mmammadov870@gmail.com

The Role of the Media in the Formation and Development of Political Pluralism in the Republic of Azerbaijan

Abstract

This article examines the functioning of mass media in the Republic of Azerbaijan. It highlights the role of mass media in the formation and development of democracy and political pluralism. The study provides a staged analysis of the legislative support process for mass media activities by the state. The Republic of Azerbaijan is confidently progressing along the path of democratic development. The necessary institutions and legal framework have already been established in the country. Reforms in the field of state-building have ensured the implementation of state authority based on the principle of separation of powers. The free operation of political parties, diverse public organizations, numerous press outlets, as well as the broadcasting of private television and radio channels, are clear and concrete indicators of political pluralism and the freedom of political expression. A democratic atmosphere prevails in Azerbaijan.

Keywords: mass media, pluralism, censorship, journalism, press, democracy

Giriş

Azərbaycan Respublikası demokratik inkişaf yolu ilə inamla irəliləyir. Artıq ölkəmizdə bunun üçün lazımi institutlar, hüquqi baza formalaşmışdır. Dövlət quruculuğu sahəsində aparılan islahatlar dövlət hakimiyyətinin hakimiyyət bölgüsü prinsipi əsasında həyata keçirilməsini təmin etdi. Respublikada siyasi partiyaların, müxtəlif yönümlü ictimai təşkilatların sərbəst fəaliyyəti, çoxsaylı mətbu orqanların sərbəst fəaliyyəti, özəl televiziya və radio kanallarının yayımı və digər bu kimi faktlar siyasi plüralizmin, siyasi plüralizmin, siyasi iradə azadlığının konkret, aydın nəticələridir. Azərbaycanda demokratik ab-hava hökm sürür.

Tədqiqat

Azərbaycanda siyasi plüralizmin formalaşması və inkişafının göstəricisi azad medianın temp və miqyasına görə geniş vüsət alması, mətbuatın texniki bazasının möhkəmləndirilməsi, ən başlıcası isə həm jurnalistlərin, həm də ümumilikdə jurnalistikanın hüquqi müdafiəsi idi.

Bilirsiniz ki, keçmiş SSRİ-də mətbuata, xüsusən də mətbuata senzura, ciddi nəzarət var idi, çünki qəzetlər o dövrlərdə partiyaya və hökumətə xidmət edərək kommunist partiyasının təbliğat funksiyalarını yerinə yetirirdilər. Məqsədləri partiya və hökumətin fərmanlarını, sərəncamlarını dinləyicilərə çatdırmaq, insanların şüuruna yeni təbliğat ideyalarını yeritmək, “xalq düşmənləri”ni açıq-aşkar nəzarətdə saxlamaq idi. Sovet İttifaqı dövründə mətbuat münaqişə vəziyyətini zorla “düzləşdirir”, ən kəskin ziddiyyətləri “kölgələşdirir”. O dövrün mətbuatında informasiya donmuş, hərəkətsiz, gündən-günə müxtəlif variasiyalarda təkrarlanır, eyni tipli sosial və fərdi münasibətləri təkrarlayır və sonda bir məqsəd güdürdü: zamana və insanlara təsir etmək, onları təklif etmək və iradələrinə tabe etməkdir. Azərbaycan mətbuatının 125 illik yubileyi münasibətilə keçirilən təntənəli mərasimdə ümummilli lider Heydər Əliyev qeyd edirdi: “SSRİ dövründə mətbuat azad deyildi, o dövrün rejimi mətbuat azadlığını sıxışdırırdı. Halbuki bu gün tam mətbuat, fikir azadlığı var, yəni. 70 il o şəraitdə yaşadıq. İndi, son on ildə mətbuat azad olub” (Əliyev, 2000).

SSRİ-nin dağılması ilə hər şey dəyişdi. Müstəqil dövlətlər, o cümlədən Azərbaycan başqa yol - demokratiya yolunu seçdi. Bu gün mətbuat yerinə yetirdiyi bütün funksiyaları itirib və plüralizmə çevrilib. Siyasi realıq kimi plüralizm konkret olaraq nəyi ifadə edir? Çox ümumiləşdirilmiş formada rəsmi və sırf fərdi nöqteyi-nəzər müxtəlifliyini ifadə etmək hüquq bərabərliyinə nail olmaqda ifadə olunur: bunlar hakimiyyətin müxtəlif qollarının fəaliyyəti haqqında tam operativ hesabatlardır. Mətbuat indiki mərhələdə dövlətlə cəmiyyət arasında əlaqə rolunu oynayır. Bu, hakimiyyətin xalqın iradəsinə uyğun hərəkət edəcəyinə təminat yaradır.

1993-cü ildən respublikada “mətbuat azadlığının” hüdudları durmadan genişlənir. Bu, birbaşa Heydər Əliyevin hakimiyyətə gəlməsi ilə bağlıdır. Ümummilli lider söz və mətbuat azadlığını, mətbuatın müstəqilliyini demokratik cəmiyyət quruculuğunun mühüm şərti hesab edirdi. Heydər Əliyev istər Azərbaycana rəhbərlik etdiyi sovet dövründə, istərsə də müstəqil Azərbaycan dövlətinə rəhbərlik edərkən jurnalistikanın inkişafına xüsusi qayğı göstərmiş, mətbuatın maddi-texniki bazasının, yaradıcılıq imkanlarının genişləndirilməsinə diqqət yetirmiş, mətbuatın inkişafına böyük önəm vermişdir (Mehdiyev, 2009).

Əminliklə qeyd etmək olar ki, Azərbaycanda söz, fikir, mətbuat heç vaxt indiki qədər azad olmamışdır. KİV-in cəmiyyət və keyfiyyətinə görə Azərbaycan Respublikası MDB və Şərqi Avropa ölkələri arasında aparıcı yerlərdən birini tutur. Bu gün Azərbaycanda bir neçə yüz qəzet, o cümlədən müxalifət partiyalarının qəzetləri nəşr olunur, çoxlu özəl televiziya kanalları, bir neçə radio stansiyaları, internet sistemi var. Bundan başqa, “Turan”, “Azərtac”, “Trend”, “Əssa-İradə”, “Şərq” və s. informasiya agentlikləri fəaliyyət göstərir. Yuxarıda sadalanan KİV-lərin mövcudluğu Azərbaycan cəmiyyətində siyasi plüralizmin formalaşmasına və inkişafına mühüm təsir göstərir.

Hazırda respublikada 1830 kütləvi informasiya vasitəsi qeydiyyatdan keçib, onlardan 1750-si qəzet, 80-i televiziya və radio yayımı xidmətləridir. Qəzet və jurnalların cəmi 15 faizi dövlət qurumlarının təsisçiləridir. Qəzetlərin 65 faizindən çoxu müxalifət xarakterli siyasi və ictimai təşkilatlara, özəl strukturlara və hüquqi şəxslərə məxsusdur (Azərbaycan Gənclərinin Koordinasiya Şurası (KSAM)). Qəzetlərin heç biri yayımda heç bir maneə ilə üzləşmir. Bütün qəzetlər ölkə daxilində sərbəst şəkildə yayılır. Qəzetlərin son vaxtlar üzləşdiyi problemlər texniki xarakter daşıyır və redaktorların öz qəzetlərini şəxsi mətbəələrdə çap etməyə üstünlük vermələri ilə bağlıdır. Dövlət nəşriyyatları bu qəzetlərin nəşrinə heç bir məhdudiyyət qoymur.

Dövlət qurumları rəsmi məlumatların alınmasına heç bir məhdudiyyət qoymur. Rəsmi məlumatların auditoriyaya çatdırılması müxtəlif nazirliklərin və digər dövlət orqanlarının mətbuat xidmətlərinin üzərinə düşür. Azərbaycanda etnik və dini azlıqların mediadan sərbəst istifadəsinə heç bir məhdudiyyətin olmaması vacibdir.

Belə ki, etnik azlıqların dilində, xüsusən “Samur”, “Toliş Sədo”, “Şavnişt”, “Exo”, “Zerkalo”, “Az-İz”, “Amişav”, “Azərinys” kimi qəzetlər nəşr olunur. Bütün bunlar cəmiyyətimizdə tolerantlığın göstəricisidir ki, bu da plüralizmin formalaşmasına xidmət edir. Azərbaycanda kütləvi infor-

masiya vasitələrinin azad fəaliyyəti Azərbaycan Respublikası Konstitusiyasının müvafiq maddələri ilə təmin edilir. Azərbaycan Respublikası Konstitusiyasının 47-ci maddəsində göstərilir ki, hər kəsin fikir və söz azadlığı hüququ vardır. Heç kəs öz düşüncələrini və inanclarını ictimailəşdirməyə və ya fikir və inanclarından imtina etməyə məcbur edilə bilməz. İrqi, milli, dini və sosial nifaq və düşmənçiliyi qızıqsıran təşviqat və təbliğata yol verilmir (Azərbaycan Respublikasının Konstitusiyası, 2009, s. 23).

Konstitusiyanın 50-ci maddəsində məlumat azadlığından bəhs olunur. Burada hər kəsin qanuni yolla informasiya axtarmaq, əldə etmək, ötürmək, tərtib etmək və yaymaq azadlığının olduğu, kütləvi informasiya azadlığının təmin olunduğu, mətbuatda, o cümlədən mətbuatda dövlət senzurasının qadağan edildiyi bildirilir (Azərbaycan Respublikasının Konstitusiyası, 2009, s. 17). 1998-ci il sentyabrın 9-da “İnformasiya azadlığı haqqında” Prezident Fərmanı, 6 avqust 1998-ci ildə “Azərbaycan Respublikasında söz, fikir və məlumat azadlığının təmin edilməsi sahəsində əlavə tədbirlər haqqında” Prezident Fərmanı və dekabrın 7-də, 1999, “Kütləvi informasiya vasitələri haqqında” Qanun.

Yuxarıda göstərilən qanunvericilik aktlarının bir ümumi məqsədi var: söz, fikir və məlumat azadlığının qorunması, kütləvi informasiya vasitələrində dövlət sirrinin qorunması, beynəlxalq standartlara uyğun etik normalara riayət olunması mexanizminin yaradılması. Heydər Əliyev media nümayəndələri ilə görüşlərinin birində demişdi: “Getdikcə daha çox qəzetlər çıxmaya başladı. Bu on il ərzində mətbuatımızın müstəqil olduğunu söyləmək olmaz. Mətbuatımız tədricən inkişaf edir. Xüsusilə, 1998-ci ildə biz senzuranı ləğv edəndə, bütün maneələri aradan qaldırılanda Azərbaycanda o qədər qəzetlər nəşr olunmaya başladı ki, onların əksəriyyətinin adını belə xatırlaya bilmirsən. Bilin ki, mən Azərbaycan Prezidenti kimi bunu müsbət hal hesab edirəm” (Əliyev, 2000). Prezidentin “İnformasiya azadlığı haqqında” Fərmanı jurnalistlərin və ümumilikdə jurnalistikanın hüquqlarını qorumaqla yanaşı, onlara ehtiyac duyduqları məlumatları sərbəst əldə etmək, emal etmək, ötürmək və çap etmək imkanı verir, fəaliyyətlərini yalnız qanun çərçivəsində məhdudlaşdırır.

Fərmanda elektron daşıyıcıların sərhədlərinin genişləndirilməsi zərurətindən də bəhs edilir ki, bu da zəruri məlumatların çıxarılmasını, işlənməsini və ötürülməsini bir neçə dəfə sürətləndirir. “KİV haqqında” Qanun KİV-in azad fəaliyyət göstərməsində mühüm rol oynamışdır. Bu Qanun Azərbaycanda kütləvi informasiyanın axtarışı, qəbulu, hazırlanması, ötürülməsi, istehsalı və yayılmasının ümumi qaydalarını, habelə kütləvi informasiya vasitələrinin, informasiya agentliklərinin, televiziya və radio təşkilatlarının kütləvi informasiya vasitələrinin kütləvi informasiya vasitələrinin informasiya vasitələrinin, informasiya vasitələrinin, informasiya vasitələrinin və digər orqanların fəaliyyətinin təşkili, hüquqi və iqtisadi əsaslarını müəyyən edir (Mehdiyev, 2007).

Qanunun 1-ci maddəsində deyilir: “Azərbaycan Respublikasında kütləvi informasiya azaddır”. Kütləvi informasiya vasitələrinin azadlığı dövlətin vətəndaşların məlumat axtarmaq, almaq, hazırlamaq və yaymaq hüququnun qanuni şəkildə təmin edilməsinə əsaslanır. Kütləvi informasiya vasitələrinin yaradılması, kütləvi informasiyanın sahibliyi, istifadəsi, idarə edilməsi, axtarışı, alınması, hazırlanması, ötürülməsi, istehsalı və yayılması məhdudlaşdırıla bilməz (Azərbaycan Respublikası, 2001, s. 356).

Qanunun 7-ci maddəsində KİV-ə dövlət senzurasının, habelə bu məqsədlə xüsusi dövlət orqanlarının və ya vəzifələrin yaradılması və maliyyələşdirilməsinin yolverilməzliyi müəyyən edilib. Dövlət orqanları, bələdiyyələr, idarələr, müəssisələr, təşkilatlar, ictimai birliklər, vəzifəli şəxslər, habelə siyasi partiyalar kütləvi informasiya vasitələrində yayılan məlumatların onlardan qabaqcadan razılaşdırılmasını tələb etmək və ya onların yayılmasını qadağan etmək hüququna malik deyillər (Azərbaycan Respublikası, 2001, s. 361).

Televiziya və radio yayımı sahəsində qanunvericilik tədbirləri tətbiq edilib. Belə ki, 2002-ci ilin iyununda “Televiziya və radio yayımı haqqında” qanun qəbul edilmiş və həmin ilin oktyabrında qüvvəyə minmişdir. 2002-ci il oktyabrın 5-də Azərbaycan Respublikasının Prezidenti Heydər Əliyev Avropa Şurasının standartlarına cavab verən Milli Televiziya və Radio Yayımı Şurasının yaradılması haqqında Fərman imzaladı. Milli Yayım Şurası 2003-cü ilin yanvarında yaradılıb. 9 üzvdən 6-sı Azərbaycan Respublikasının Prezidenti tərəfindən təyin edilib. Müvafiq qanuna əsasən, Şura televiziya və radio yayımı, kanallara lisenziyaların verilməsi və onların fəaliyyətinə nəzarət sahəsində

dövlət siyasətinin həyata keçirilməsinə cavabdehdir. Qeyd edək ki, Şura yarandığı gündən etibarən üzərinə düşən bütün vəzifələri uğurla yerinə yetirib.

Söz və məlumat azadlığının təmin edilməsi istiqamətində növbəti tədbir 2003-cü il martın 15-də Azərbaycan jurnalistlərinin I qurultayında Mətbuat Şurasının yaradılması oldu. Bu qurum hökumətin müdaxiləsi olmadan jurnalistlərin özləri tərəfindən yaradılıb. Müstəqil qurum olan Mətbuat Şurasının əsas funksiyası media ilə ayrı-ayrı şəxslər, media ilə özəl firmalar arasında yaranan münaqişələri məhkəmə çəkişmələrinə qədər həll etməkdir. Şura həmçinin qəzetlərin monitorinqi və qəbul etdiyi Jurnalistlərin Etika Kodeksinin müddəalarının həyata keçirilməsi funksiyalarını yerinə yetirir. 2004-cü ilin martında Mətbuat Şurasının ikinci qurultayı keçirildi. Şuranın cari fəaliyyəti vaxtaşırı keçirilən iclaslarda müzakirə olunur. Şura hazırda jurnalistlərə etimadnamələr verir və media arasında geniş yayılmış "reket jurnalistika" ilə mübarizə aparır. Plüralist cəmiyyətdə medianın azad inkişafı, yuxarıda qeyd etdiyimiz kimi, müxalifət mətbuatının olmasını şərtləndirir.

Bu, normal haldır, çünki siyasi plüralizmin əsas müddəalarından biri hər kəsin, o cümlədən siyasi azlığın öz fikirlərini açıq və sərbəst ifadə etmək hüququna malik olmasıdır. Azərbaycanda müxalifət mətbuatı mövcuddur və hakimiyyətin fəaliyyətinə, apardığı siyasətə öz mövqeyini sərbəst şəkildə ifadə edir. Plüralist cəmiyyətdə azadlıq və xüsusən də media azadlığı qanunla məhdudlaşdırılır. Əks halda, bu, demokratik təsisatların güclənməsinə deyil, birbaşa əks məqsədlərə xidmət edir. Demokratiya qanunlarını pozan, siyasi dözümsüzlük, opponentlərə qarşı aqressivlik nümayiş etdirən, öz səhifələrində hakimiyyəti ələ keçirməyin icazəsiz, konstitusiyaya zidd üsullarını təbliğ edən çoxlu sayda müxalifət qəzetləri var. Demokratik plüralist cəmiyyətdə mətbuat azadlığı sağlam rəqabəti, müxtəlif baxışların, baxışların, ideyaların, mülahizələrin açıq şəkildə ifadə olunmasını təmin edir, ancaq hüquqi əsaslarla. Media ictimai rəyi formalaşdırdığına görə, onların etibarlılığını təmin etmək üçün çoxsaylı məlumat mənbələrini təhlil etməli və sintez etməlidir.

Belə olan halda jurnalistlərin üzərinə böyük məsuliyyət düşür. Onlar etika, araşdırma hesabatı, redaktə və s. kimi məsələləri başa düşməlidirlər. Bu münasibətlə Heydər Əliyev hələ 2000-ci ildə demişdi: "Demokratik, hüquqi, qanunlarla yaşayan dünyəvi dövlətdə jurnalistika son dərəcə vacib peşədir. Çap son dərəcə vacib sahədir" (Əliyev, 2000). Azərbaycanda peşəkar jurnalistika hələ formalaşma mərhələsindədir.

Media insanlar üçün gündəlik həyatı və dünya haqqında məlumat almaq vasitəsinə çevrilir. Lakin xəbərin seçilməsindən istifadə olunan sözlərə qədər bir çox müxtəlif məqamlar xəbəri yalnız hadisənin deyil, həm də ideologiyanın daşıyıcısına çevirir. Reportyor və redaktorun hadisəyə yanaşması, həmçinin KİV-in mövqeyi eyni xəbərlərin fərqli dillərdə yazılmasında mühüm rol oynayır. Xəbər dilində xüsusilə vacib olan amil KİV və hökumət arasındakı münasibətlərdir (İsmayılov, 2005).

İnformasiya cəmiyyətinin formalaşdığı dövrdə dünyaya və orada baş verən proseslərə baxışa əsasən KİV təsir edir, çünki hər hansı bir subyektin və ya obyektin obrazı əvvəlkindən daha mühüm rol oynamağa başlayıb. Lakin "media" olduqca mücərrəd anlayışdır; ilk növbədə, bu, auditoriyanın ideoloji, emosional və hətta şüursuz gözləntiləri əsasında qurulmuş yayım kanalıdır. İkincisi, media təkcə məlumat ötürmə vasitəsi deyil, həm də mədəni kodların istehsal edildiyi və yayıldığı xüsusi bir mühitdir. Cəmiyyətə xas olan müxtəlif media növləri istifadəçilərin şüuruna təsir edərək, cəmiyyəti öz media paketində əks etdirir, burada tədqiqatçı istənilən cəmiyyətin əsasını təşkil edən müxtəlif mədəni nümunə və dəyərləri müəyyən edə bilər.

Medianın spesifik xüsusiyyəti böyük və ərəzi baxımından yayılmış auditoriyanı (fərqli yaş, cins, sosial status və s.) mütəmadi olaraq məlumatlandırmasıdır ki, bu da informasiyanın eyni vaxtda, dolayısı və müəyyən dərəcədə stereotipli şəkildə qəbul edilməsini təmin edir. KİV-in siyasi şüura və vətəndaşların davranışına aktiv təsirinin böyük potensiala malik olması müasir cəmiyyətdə "dördüncü hakimiyyət" in həlledici rol oynadığını sübut edir.

Bəzi kütləvi kommunikasiya tədqiqatçıları "mediakratiya" dövrünün gəldiyini – medianın reallığı əks etdirmədiyini və izah etmədiyini, əksinə, onu öz qaydalarına və istəklərinə uyğun qurduğunu iddia edirlər. Təbii ki, hüquqi baxımdan KİV nümayəndə hakimiyyətinin "davamı" deyil. Siyasi və ya iqtisadi xarakterli məcburi qərarlar qəbul etmək "dördüncü hakimiyyət" in səlahiyyətinə daxil deyil. Onun gücü ictimai şüurun formalaşmasına və iradənin istiqamətlənməsinə təsir edən mənəvi-

ideoloji təsirdədir ki, bu da ictimai şüurun, ictimai rəyin və onun ideoloji məzmununun vəziyyətindən irəli gəlir.

Bu gün bəzi media qurumları həm siyasi, həm də iqtisadi səbəblərə görə öz üzərinə düşən məsuliyyəti hiss etmədən məlumat və xəbərlər yayımlamaqda davam edir. Onların proqramları bəzən dövlətin və millətin maraqlarına deyil, sarı mətbuat məntiqinin və maraqlı qrupların mənafeələrinə uyğun hazırlanır. Bununla da ən əsas vəzifələri olan dəqiq məlumat və xəbər vermək məsuliyyətindən yayınırlar. Bütün bu xüsusiyyətlərə malik olan KİV müasir dövrün ən böyük "mədəni istehsal" alətinə çevrilmişdir. Medianın cəmiyyət tərəfindən düzgün qavranılması üçün xəbərlər maksimum sadə, obyektiv və "real" vəziyyətə mümkün qədər yaxın hazırlanmalıdır (Problema vzaimootnosheniy gosudarstva i grazhdanskogo obshchestva v istorii politicheskoy mysli, 2018).

Nəticə

Hazırda Azərbaycan dövləti və cəmiyyəti keyfiyyətə yeni inkişaf mərhələsini yaşayır, ictimai həyatın bütün sahələri yenilənir, beynəlxalq standartlara cavab verən informasiya-kommunikasiya texnologiyaları tətbiq edilir, insanların rifahı yüksəlir. Bu baxımdan Heydər Əliyev bu mərhələnin xüsusiyyətlərini vurğulayaraq qeyd edirdi: "Bu gün bizim çoxlu jurnalistlərimiz var. Cəmiyyət baxımından heç bir çatışmazlığımız yoxdur. Bununla belə, keyfiyyət baxımından çatışmazlıqlarımız var. Bəlkə də təbiidir. Əvvəlcə böyük bir jurnalist ordusu yaratmaq, çoxlu qəzetlər yaratmaq, sonra keyfiyyəti tədricən artırmaq lazım idi. İndi cəmiyyətdən çox keyfiyyətə diqqət yetirməyə çalışın" (Əliyev, 2000).

Bu ideya Heydər Əliyev siyasi kursunun layiqli davamçısı - Azərbaycan Respublikasının hazırkı Prezidenti İlham Əliyevin fəaliyyətində öz əksini tapmışdır. 2008-ci il iyulun 31-də Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyevin sərəncamı ilə Azərbaycan Respublikasında kütləvi informasiya vasitələrinin inkişafına dövlət dəstəyi Konsepsiyası təsdiq edilmişdir.

Konsepsiyanın tələblərinə uyğun olaraq 2009-cu il aprel 3-də Azərbaycan Respublikasının Prezidenti yanında Kütləvi İnformasiya Vasitələrinə Dövlət Dəstəyi Fondu yaradılıb və media layihələrinin maliyyələşdirilməsinə başlanılıb. Kütləvi İnformasiya Vasitələrinin İnkişafına Dövlət Dəstəyi Fondu (KİVF) ölkə prezidentinin mətbuata dəstək üçün ayırdığı dövlət vəsaitlərinin bölüşdürülməsinə nəzarəti həyata keçirir. Bu, ölkədə tənqiddin özü naminə yersiz tənqiddə deyil, Azərbaycanın rifahının ümumi məqsədləri naminə konstruktiv mövqeyə köklənmiş mətbuatın məqsədyönlü formalaşmasının əsas yoludur.

Kütləvi informasiya vasitələrinin fəaliyyətinin intensivləşdirilməsi və hazırladıqları materialların keyfiyyətinin yüksəldilməsi üçün akademik Ramiz Mehdiyevin "Demokratiyaya gedən yolda: İrs üzərində düşüncə" məqaləsi böyük stimula oldu. Televiziyamızda yayımlanandan sonra intellektual, maarifləndirici, ən əsası vətənpərvərlik yönümlü verilişlərin sayı artdı. Bütün bu dəyişikliklər KİV-in Azərbaycan dövlətçiliyinin inkişafına gələcək xidməti üçün əlverişli "təzə" zəmin yaratmışdır. Ümumiləşdirsək, medianın plüralist cəmiyyətin ayrılmaz hissəsi olduğunu iddia etmək olar. Azad media olmadan vətəndaşlar öz hüquqlarını müdafiə edə, azad danışa, dinlənilə bilməz.

Ədəbiyyat

1. Azərbaycan Gənclərinin Koordinasiya Şurası (KSAM). (n.d.). Rəsmi internet saytı. <http://www.ksam.org/index>
2. Azərbaycan Respublikasının Konstitusiyası. (2009). Bakı.
3. Azərbaycan Respublikası. (2001). *Kütləvi informasiya vasitələri haqqında Qanun*. Bakı: Qanun.
4. Əliyev, H. (2000, İyul 22). Mətbuatımızın bayramı, ümumxalq bayramı: Prezident Heydər Əliyevin Azərbaycan mətbuatının 125 illik yubileyinə həsr olunmuş mərasimdəki nitqi. *Bakı fəhləsi*.
5. Mehdiyev, R. (2009). Azərbaycanın efir məkanı: problemlər və mövzular. *Dövlət İdarəçiliyi: Nəzəriyyə və Təcrübə*, (1)25.
6. Mehdiyev, R. (2007). *Demokratiyaya gedən yolda: irsi əks etdirən*. Bakı.
7. Problema vzaimootnosheniy gosudarstva i grazhdanskogo obshchestva v istorii politicheskoy mysli. (2018). *Politicus. Naukoviy zhurnal*, 4.

8. İsmayilov, D. (2005). Müasir mühitdə Azərbaycanda çoxpartiyalılığın tələb edən amillər. *Fəlsəfə və Həyat*, (1). Bakı.